

Tegevusjuhhis kaitsetööstuse arendamiseks 2017 – 2019

Margus Tsahkna

Kaitseminister

Eesti kaitsetööstuspoliitika aastateks 2013-2022 on seadnud eesmärgiks rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise, ekspordile orienteeritud ja lisandväärtust loova kaitsetööstuse tekkimise ja püsimise Eestis. Kaitseministeerium koos ettevõtetega on selle nimel jõudsalt tegutsenud. Kaitseministeerium toetab ettevõtteid eksporditurundusel, osaleb näitustel, aidates luua kontakte nii riikide kui rahvusvaheliste suurettevõtetega, korraldab igal aastal konkursi uuenduslike ja kõrge lisandväärtusega arendusprojektide toetamiseks. Kaitsevägi osaleb ettevõtete toodete arendamisel ja testimisel.

Eesti kaitsetööstus on suure arengu lävepakul. Välja on arenemas selged tehnoloogilised konkurentsieelised ning järjest enam sisenetakse turgudele üle maailma. Veebruaris 2017 tegutseb eksporditurgudel aktiivselt ca 20-25 kaitsetööstusettevõtet. Väga kiire areng on toimunud peaaegu nullist viimase viiekuue aasta jooksul. Meie ettevõtetel on tarku ja tugevaid lahendusi näiteks IKT, küberkaitse, mehitamata süsteemide, sensorite ning seiresüsteemide alal. Edusammud on olnud märgatavad ning paistame regioonis oma arengutega silma. Kuid arenev sektor vajab ka keskkonna arengut ning tänaseks on jõutud järgmiste väljakutseteni, mis nõuavad selgeid tegevusi.

Eesti kaitsetööstusest peab saama kindel osa Eesti kaitsevõimest. On oluline, et Eestis arendatud militaar tehnoloogiad looksid Eesti sõduritele eelise lahinguväljal ning Eesti ettevõtted aitaksid hooldada ning uuendada Eesti Kaitseväge militaarvarustust. Kaitsetööstuse olulisuse mõõtmise valem on väga lihtne - iga kaitsetööstuses hõivatud spetsialist on otsene panus Eesti kaitsevõimesse nii rahu kui ka sõjaajal.

Eesti kaitsetööstuse kasv oleneb Eesti ettevõtete suutlikkusest murda välisturgudele. Kaitsetööstussektor seisab praegu mitmete väljakutsete ees, mis ootavad lähiajal lahendust. Suuremahulise ja tehnoloogilisi eeliseid loova arendustegevuse jaoks on vaja luua õigusruum, kõrvaldada takistused, soodustada uute ettevõtete teket meile olulistes valdkondades (küberkaitse), suurendada arendustoetusi, otsida võimalusi välisvahendite kasutamiseks ning luua uusi võimalusi Eesti ettevõtete ühendamiseks Euroopa Liidu (EL) tööstusbaasiga.

Selleks, et olla edukas kaitsetööstuse ekspordis, on oluline riigi toetus. Kaitseministri algatatud juhise eesmärk on koondada riigi tegevused järgmise kahe aasta jooksul, et kaitsetööstusel oleks parim pinnas kasvamiseks. 2015 oli Eesti kaitsetööstuse ekspordikäive 13 miljonit eurot. Eesmärgiks on Eesti kaitsetööstuse eksport aastaks 2019 kasvatada 25 miljoni euroni aastas.

Kaitsetööstuse arendamisel keskendub kaitseministeerium kahe aasta jooksul järgmistele tegevustele:

1. Seadusandluse kaasajastamine

Täna ei võimalda seadusandlus Eestis erasektori poolt sõjarelvade ja laskemoona tootmist, käitlemist, hooldamist ega demilitariseerimist. Tõsiseltvõetava kaitsetööstuse arendamine ei ole võimalik, kui seadused keelavad sõjarelvade ja laskemoona tootmise. Eesmärgiks on vajalike seadusemuudatuste ellu rakendamine 2018. aasta alguses.

2. Kaitseministeeriumi kaitsetööstuse arendustoetused

2016. aasta kaitseministeeriumi kaitsetööstuse arendustoetuste konkursile laekus konkursi eelarvest enam kui kümme korda rohkem ideid (400 000 eurot toetust ning 4,9 miljoni euro eest taotlusi). See on tugev signaal, et Eesti ettevõtted on valmis investeerima kaitsetööstuse tootearendusse. Kaitseministeerium tõstab kaitsetööstuse toetamise eelarve 800 000 euroni aastaks 2018.

3. Kaitsetööstuse toetamine rahvusvahelistel turgudel

Kaitseminister koos kaitseväge ning kaitseministeeriumi juhtkonnaga toetavad regulaarselt Eesti kaitsetööstusettevõtete eksporditurundust rahvusvahelistel kohtumistel ning kaitsetööstuse messidel. Lisaks vahetab kaitseministeerium igapäevaselt infot kaitsetööstusega erinevate välisvisiitide toimumisest. Iga rahvusvaheline delegatsioon peab Eestist lahkuma teadmisega, et Eestis on konkurentsivõimeline kaitsetööstus ning Eesti on koht, kus otsida koostöövõimalusi militaar tehnoloogiate arendamisel.

4. Välisinvesteeringute toomine Eestisse

Kaitsetööstuse kasvu eelduseks on atraktiivne investeerimiskeskond Eestis. Eesti majanduskeskkond peab ettevõtjatesse sisendama kindlust, et Eesti on koht, kuhu teha välisinvesteeringuid või kus laiendada olemasolevat äritegevust. Täpsemalt võetakse ette järgmised sammud:

- Kohtumised globaalsete kaitsetööstuse suurettevõtete juhtidega, et arutada kaitsetööstuse välisinvesteeringute suurendamist Eestis;
- Kaitseminister kutsub kaitseministeeriumi juhtimisel kokku siseriikliku töörühma, kuhu kuuluvad ettevõtlusorganisatsioonid, Eesti Pangaliit, MKM, RAM, EAS, Kredex ning ülikoolid, et töötada 2017. aasta lõpuks välja ettepanekud kaitsetööstuse investeerimiskliima parandamiseks (välisinvesteeringud, investeeringud omakapitali, tagatised, võimalikud maksusoodustused, sertifitseerimise toetamine, käendused jms).

5. Kaitsetööstuse suurüritused

Kaitseministeerium koostöös Eesti Kaitsetööstuse Liidu (EKTL) ning rahvusvahelise ettevõttega Tangent Link korraldavad 2017 septembris Tartus kaitsetööstuse näituse ning demonstratsiooni „EW Live 2017“. Seoses Eesti EL

eesistumisega korraldab kaitseministeerium koostöös EKTL-ga 2017. aasta novembris rahvusvahelise kaitsetööstuse konverentsi.

6. EL rahastamisvõimaluste laiendamine kaitsetööstuse ettevõtetele

Eesti üheks prioriteediks EL eesistumisel on jõuda EL liikmesriikidega kokkuleppele kaitsekulude tõstmises. Lisaks kavatsame esitada ettepanekuid kaitsetööstuse ja kaitsealase teadus- ja arendustegevuse toetuse suurendamiseks EL-s. EL kaitseministrite mitteametlikul kohtumisel septembris demonstreerib kaitseminister oma Euroopa kolleegidele Eesti kaitsetööstuse pakutavaid võimalusi.

Oluline on murda ekslik mõtteviis, et EL rahastamismehhanismidest ei saa rahastada kaitsetööstusega seotud projekte. Kaitseministeerium töötab koos kaitsetööstusega välja ettepanekud, et laiendada rahastamisvõimalusi erinevatest EL rahastamisallikatest, et aastal 2020 oleks Eesti kaitsetööstuse ettevõtted saanud EL vahenditest 10 mln eurot kõrge arenduspotentsiaaliga ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliste toodete ja teenuste arendamiseks ning turundamiseks.

7. Toodete testimine ja katsetamine

Kaitsevägi parandab koostööd Eesti kaitsetööstusettevõtetega nende toodete testimisel ja arendamisel. Eesti kaitseministeerium arendab välja Free Cyber Range projekti, mille eesmärk on avada Eesti ülikoolidele ja ettevõtetele võimalus kasutada sarnaseid võimalusi küberkaitse väljaõppeks, õppusteks ning oma toodete ja teenuste testimiseks, nagu Eestis paikneval NATO küberharjutusväljakul.

8. Noored riigikaitstes ja kaitsetööstus

Elujõulise, uuendusliku ning konkurentsivõimelise kaitsetööstuse kujunemine ei sõltu ainult tegutsevatest ettevõtetest. Tähtis on innustada ning inspireerida noori, kel oleks julgust ja pealehakkamist enda õpingute ning hobide sidumiseks militaar tehnoloogiatega. Eesmärk on lisada Riigikaitseõpetuse õppekavasse kaitsetööstuse ja tehnoloogiatega seotud osi.

Lisaks liitub kaitseministeerium Eesti Teadusagentuuri poolt juhitava teadus- ja tehnoloogia paktiga, et propageerida kaitsealast uurimis- ja teadustegevust Eesti noorte hulgas.